

Laki

säteilylain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säteilylain (859/2018) 51 §:n 1 momentin 3 kohta, 54 §:n 1 momentin johdanto-kappale ja 1 kohta, 58 §:n 3 momentti, 64 §:n 1 momentti, 71 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 84 §:n 1 momentti, 127 §:n 3 momentti, 129 ja 147 §, 149 §:n 2 momentti, 155 §, 189 §:n 2 ja 4 momentti, 190 §:n 2 momentti, 193 §:n 2 ja 3 momentti sekä lain liite,
lisätään 56 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, lakiin uusi 70 a §, 130 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 723/2021, uusi 6 momentti, jolloin nykyinen 6 momentti siirtyy 7 momentiksi, 133 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, sekä 137 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

51 §

Turvallisuushakemus

Turvallisuushakemuksessa on esitettävä:

3) 29 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot säteilytoiminnan johtamisjärjestelmästä;

54 §

Vakuuden asettaminen

Toiminnanharjoittajan on asetettava radioaktiivisten jätteiden vaarattomiksi tekemisestä ja mahdollisista ympäristön puhdistustoimenpiteistä aiheutuvien kustannusten suorittamisen varmistamiseksi vakuus Säteilyturvakeskukselle, jos lupa myönnetään:

1) korkea-aktiivisen umpilähteen käyttöön, valmistukseen, hallussapitoon, säilyttämiseen, tai varastointiin;

56 §

Tuotteen säteilyturvallisuuden osoittaminen

Muun turvallisuushakemusta edellyttävän säteilylaitteen kuin eräistä EU-direktiiveissä säädettyistä lääkinnällisistä laitteista annetussa laissa (629/2010) tarkoitetun terveydenhuollon laitteen säteilyturvallisuus voidaan osoittaa noudattamalla soveltuva standardia.

Säteilyturvakeskus antaa määräykset 2 momentissa tarkoitetuista soveltuvista standardeista.

58 §

Tuotteen säteilyturvallisuuden arviointi

Jos tuotetta ei voida arvioida 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, valvontaviranomainen voi arvioida tuotteen säteilyturvallisuuden sen mukaan, mitä 2 momentissa säädetään. Lisäksi vaikka tuote on 1 ja 2 momentissa tai 56 §:n 2 momentissa tarkoitettujen turvallisuuden arvioinnissa käytettävien perusteiden mukainen, valvontaviranomainen voi ryhtyä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 3 luvussa tarkoitettuun valvonnan toimenpiteeseen, jos tuote kuitenkin aiheuttaa riskin terveydelle.

64 §

Muiden säteilymittausten hyväksyntä

Ionisoivan säteilyn mittauksille, jotka tehdään työperäisen, väestön tai lääketieteellisen altistuksen arvioimiseksi tai turvallisuuden varmistamiseksi säteilytoiminnassa tai vallitsevassa altistustilanteessa, on oltava Säteilyturvakeskuksen hyväksyntä. Erillistä hyväksyntää ei kuitenkaan tarvita säteilymittauksille, joita Säteilyturvakeskus valvoo osana annosmittauspalvelun tai turvallisuuslupan mukaista toimintaa. Hyväksyntää ei myöskään tarvita säteilymittauksille, joita käytetään rakennustuotteista, talousvedestä tai 151 §:ssä tarkoitetuista materiaaleista aiheutuvan säteilyaltistuksen selvittämiseen.

70 a §

Sähköisesti säteilyä tuottavan laitteen yksilöinti

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava siitä, että sähköisesti säteilyä tuottava laite, jonka käyttö edellyttää turvallisuuslupaa, on yksilöity.

Yksilöivä tunnus on merkittävä laitteeseen riittävän pysyvällä tavalla.

71 §

Kirjanpito- ja ilmoitusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on turvallisuuslupaa edellyttävässä toiminnassa pidettävä kirjaa turvallisuuslupaan liittyvistä säteilylähteistä. Kirjanpidosta on käytävä ilmi hallussa pidettävät säteilylähteet sekä lähteiden vastaanottaminen, luovuttaminen ja luvasta poistaminen. Säteilylähte voidaan poistaa kirjanpidosta, kun viisi vuotta on kulunut sen luovuttamisesta tai vaarattomaksi tekemisestä. Kirjanpito on pidettävä ajan tasalla.

Säteilylähteiden valmistukseen, säilyttämiseen, kauppaan, vientiin tai tuontiin oikeuttavan turvallisuuslupan haltijan on vuosittain toimitettava Säteilyturvakeskukseen tiedot kalenterivuoden aikana vastaanottamistaan, luovuttamistaan ja hallinnassaan olevista säteilylähteistä. Tietoja ei kuitenkaan tarvitse toimittaa vastaanotetuista tai hallinnassa olevista sähköisesti säteilyä tuottavista säteilylähteistä, jotka liittyvät kauppaan tai valmistukseen.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetusta kirjanpidosta sekä 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista tiedoista ja niiden toimittamisesta.

84 §

Uudelleenkäytön, kierrättämisen, hyödyntämisen ja loppukäsittelyn edellytykset

Säteilytoiminnasta peräisin olevaa jätettä ja muuta materiaalia sekä 78 §:n 3 momentissa tarkoitettua jätettä saa sen radioaktiivisuuden estämättä uudelleen käyttää, kierrättää, hyödyntää ja loppukäsitellä noudattaen jätelakia, jos siinä olevan radioaktiivisen aineen määrä ei ole 85 §:n 2 momentin mukaista vapauttamisrajaa suurempi.

127 §

Päästöt ja niiden raja-arvot

Säteilyturvakeskus voi myöntää 2 momentissa tarkoitetuille päästöille luvan, jos väestön altistus on toiminnan luonne ja laajuus sekä käytettävissä olevat keinot päästöjen rajoittamiseksi huomioon ottaen mahdollisimman pieni ja päästöistä aiheutuvan altistuksen ennakoitu määrä on annosrajoitusta pienempi.

129 §

Säteilyturvallisuuspoikkeamiin varautuminen

Turvallisuushupaa edellyttävässä toiminnassa toiminnanharjoittajan on varauduttava säteilyturvallisuuspoikkeamiin. Toiminnanharjoittajalla on oltava ajantasainen suunnitelma toimista poikkeamien varalle. Suunnitelman mukaisia toimia on harjoitettava toimintaan liittyvien riskien mukaisesti.

Säteilyturvakeskus antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitettusta suunnitelmasta säteilyturvallisuuspoikkeamien varalta ja sen mukaisten toimien harjoittelusta toimintaan liittyvien riskien mukaisesti.

130 §

Välittömät toimet säteilyturvallisuuspoikkeamassa

Jos kadonnut säteilylähde on saattanut kulkeutua Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen, Säteilyturvakeskus vastaa tilanteesta tarvittavasta kansainvälisestä tiedonvaihdosta.

133 §

Säteilyvaaratilanteesta tiedottaminen

Säteilyturvakeskus ilmoittaa säteilyvaaratilanteesta ja sen uhkasta kansainvälisiin tiedonvaihtojärjestelmiin sekä valtioille, joihin tilanne voi vaikuttaa.

137 §

Siirtyminen säteilyvaaratilanteesta vallitsevaan altistustilanteeseen

Jos säteilyvaaratilanne vaikuttaa useaan valtioon, siirtymisessä vallitsevaan altistustilanteeseen on tehtävä yhteistyötä näiden muiden valtioiden kanssa.

147 §

Säteilyaltistuksen rajoittaminen

Edellä 146 §:ssä tarkoitetun selvityksen tekemiseen velvollisen on ilman aiheutonta viivytystä toteutettava toimenpiteet luonnonsäteilyaltistuksen rajoittamiseksi, jos toiminnasta aiheutuva työperäinen tai väestön altistus taikka työpaikan tai talousveden radonpitoisuus on viitearvoa suurempi.

Selvityksen tekemiseen velvollisen on todettava toimenpiteiden riittävyys vastaavilla mittauksilla tai laskelmilla, joilla 146 §:ssä tarkoitettu säteilyaltistus selvitetään tai muulla luotettavalla tavalla. Toimenpiteiden riittävyyttä koskevan selvityksen tulokset on viipymättä ilmoitettava Säteilyturvakeskukselle.

Jos toimintaan ei 1 momentissa tarkoitetun toimenpiteen seurauksena enää sovelleta 146 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvitysvelvollisuutta, Säteilyturvakeskukselle on viipymättä ilmoitettava selvitysvelvollisuuden lakkaamisesta perusteluineen.

149 §

Altistus luonnonsäteilylle työpaikalla

Lain 35 ja 90 §:ää, 92 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohtaa ja 3 momenttia sekä 95 §:ää ei sovelleta, jos ainoastaan työpaikan radonpitoisuus tai radonista tai avaruussäteilystä aiheutuva altistus on viitearvoa suurempi. Lisäksi 89 §:n 2 momenttia ja 91 §:ää ei sovelleta, jos ainoastaan avaruussäteilystä aiheutuva työperäinen altistus on viitearvoa suurempi.

155 §

Työpaikan radonpitoisuuden selvittäminen

Työnantajan on selvitettävä työtilan ja muun työskentelypaikan radonpitoisuus, jos tilat sijaitsevat:

1) Säteilyturvakeskuksen määrittämällä alueilla, joissa 19 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen rekisterin radonpitoisuustietojen perusteella yli kymmenesosa edustavista radonmittaus-tuloksista on työpaikkojen radonpitoisuuden viitearvoa suurempia;

2) harjulla tai muulla hyvin ilmaa läpäisevällä sora- tai hiekkamaalla;

3) kokonaan tai osittain maanpinnan tason alapuolella;

4) talousvettä toimittavassa laitoksessa, jonka käyttämä vesi ei ole peräisin yksinomaan pinta-vesimuodostumasta ja pääsee kosketuksiin sisäilman kanssa.

Selvitystä ei kuitenkaan tarvitse tehdä, jos 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu tila sijaitsee rakennuksen toisessa, kokonaan maanpinnan yläpuolella olevassa kerroksessa tai sen yläpuolella, tai jos rakennuksen lattia ja seinät eivät ole kosketuksissa maankamaraan ja väliin jäävän tilan hyvä tuulettavuus on ilmeistä.

Työpaikan radonpitoisuus on mitattava säännöllisesti, jos työtila tai muu työskentelypaikka sijaitsee kaivoslaissa tarkoitetussa maanalaisessa louhoksessa tai maanalaisella louhintatyömaalla.

189 §

Valvontamaksu ja sen perusteet

Valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta niiden tietojen perusteella, jotka ovat Säteilyturvakeskuksen rekisterissä kyseisen vuoden tammikuun ensimmäisenä päivänä.

Maksuunpano voidaan toimittaa ilman, että toiminnanharjoittajalle varataan tilaisuus tulla kuulluksi. Päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksi-antona.

190 §

Maksuvelvollisuuden voimassaolo ja maksun erääntyminen

Valvontamaksu määrätään kultakin kalenterivuodelta ja se erääntyy vuosittain maksettavaksi Säteilyturvakeskuksen määräämänä ajankohtana. Säteilyturvakeskus lähettää maksuvelvollisille maksupäätöksen valvontamaksusta viimeistään 21 päivää ennen eräpäivää.

193 §

Maksujen periminen ja korko

Jos maksu viivästyy, sille on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:ssä säädetty viivästyskorko. Viivästyskoron sijasta Säteilyturvakeskus voi periä kymmenen euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jäisi tätä pienemmäksi.

Jos valvontamaksua palautetaan oikaisun tai muutoksenhaun johdosta, palautettavalle maksumulle maksetaan veronkantolain (11/2018) 38 §:ssä säädetty hyvityskorko maksun suorittamispäivää seuraavasta päivästä siihen päivään, jona palautettava määrä veloitetaan Säteilyturvakeskuksen tililtä. Hyvityskorko lasketaan päiväkohtaisesti todellisten kalenteripäivien mukaan.

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä joulukuuta 2022.

Lain 189 §:n 3 momentissa tarkoitettuja valvontamaksuja aletaan kuitenkin periä tämän lain liitteen mukaan vasta 1 päivästä tammikuuta 2023 lukien.

Helsingissä 20.12.2022

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru

Valvontamaksut

1. Maksuluokat ja niiden mukaiset maksut

Maksuluokkia ovat toiminnan maksuluokka ja säteilylähteen maksuluokka.

Toimintakohtaiset perusmaksut ovat:

Toiminnan maksuluokka	Toimintakohtainen perusmaksu
A	180 €
B	620 €
C	1 680 €
D	1 680 €
E	4 130 €
F	10 040 €
G	22 300 €
H	450 €
I	1 120 €

Säteilykohtaiset lisämaksut ovat:

Säteilylähteen maksuluokka	Säteilylähdekohtainen lisämaksu
A	40 €
B	80 €
C	140 €
D	390 €
E	560 €
F	840 €
G	1 120 €
H	3 350 €
I	6 030 €

2. Ionisoivan säteilyn käytön valvontamaksu

Turvallisuuslupaa edellyttävän ionisoivan säteilyn käytön valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta. Jos turvallisuuslupa kattaa useamman kuin yhden toiminnan tai säteilylähteen, valvontamaksu määräytyy laskemalla yhteen kaikki lupaan liittyvät toimintakohtaiset perusmaksut ja säteilylähdekohtaiset lisämaksut.

Toiminnan maksuluokka määräytyy toiminnasta seuraavasti:

Toiminnan maksuluokka	Toiminta
A	Umpilähteiden käyttö
	Röntgenlaitteiden käyttö (ei koske sädehoitoa, isotooppilääketiedettä tai hammasröntgentoimintaa, jossa käytetään panoraamatomografialaitetta tai hammasröntgenlaitetta, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle, eikä henkilön kuvantamista muulla kuin terveydenhuollon laitteella)
B	Säteilylähteiden kauppa
	Säteilylähteiden asennus-, huolto- ja korjaustoiminta sekä säteilylaitteiden valmistus
	Radioaktiivisten aineiden kuljetus
	Toiminta, jossa toistuvasti käsitellään tai varastoidaan orpoja lähteitä
	Henkilön kuvantaminen muulla kuin terveydenhuollon laitteella
	Avolähteiden käyttö (ei koske terveydenhuoltoa ja eläinlääketiedettä)
	Hiukkaskiihdyttimien käyttö teollisuudessa ja läpivalaisussa (ei koske radionuklidien tuotantoa)
C	Hiukkaskiihdyttimien käyttö tutkimuksessa ja radionuklidien tuotannossa
	Radioaktiivisten jätteiden vastaanottaminen ja käsittely ja varastointi silloin, kun se ei ole osa muuta toimintaa
D	Avolähteiden käyttö eläinlääketieteessä
	Sädehoito eläinlääketieteessä
E	Isotooppilääketiede
F	Sädehoito

Säteilylähdekohtainen lisämaksu määräytyy säteilylähteestä ja sen käytöstä seuraavasti:

Säteilylähteen maksuluokka	Säteilylähteet
A	Hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle
	Hammasröntgenkuvauslaite eläinlääketieteessä
B	Umpilähde (muu kuin korkea-aktiivinen umpilähde). Maksu peritään enintään sadasta lähteestä
	Röntgenlaite (ei koske terveydenhuollon, eläinlääketieteen ja teollisuuskuvauksen röntgenlaitetta eikä röntgenlaitetta, johon liittyy erikseen rakennettavia suojarakennelmia)
	Hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite
C	Teollisuuskuvauksessa käytettävä röntgenlaite tai röntgenlaite, johon liittyy erikseen rakennettavia suojarakennelmia (ei koske terveydenhuollon tai eläinlääketieteen röntgenlaitetta)
	Eläinlääketieteen röntgenkuvauslaite (muu kuin hammasröntgenkuvauslaite)
	Terveydenhuollon röntgenkuvauslaite (muu kuin hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite tai hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle), jonka käytöstä potilaalle aiheutuva efektiivinen annos on pienempi tai yhtä suuri kuin 0,1 mSv eikä determinististä haittaa ¹⁾
	Hiukkaskiihdytin (ei koske terveydenhuollon tai eläinlääketieteen hiukkaskiihdytintä)
	Avolähteet laboratoriossa, kun kerralla käsiteltävä radioaktiivisen aineen aktiivisuus on pienempi kuin $k \cdot 10 \cdot \text{vapaaraja}$ ²⁾
D	Terveydenhuollon röntgenkuvauslaite (muu kuin hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraatomografialaite tai hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle), jonka käytöstä potilaalle aiheutuva efektiivinen annos on suurempi kuin 0,1 mSv, mutta pienempi tai yhtä suuri kuin 100 mSv eikä determinististä haittaa ¹⁾
	Avolähteet laboratoriossa, kun kerralla käsiteltävä radioaktiivisen aineen aktiivisuus on suurempi tai yhtä suuri kuin $k \cdot 10 \cdot \text{vapaaraja}$ mutta pienempi kuin $k \cdot 10\,000 \cdot \text{vapaaraja}$ ²⁾
	Avolähteet merkkiainekokeissa muualla kuin laboratoriossa
E	Korkea-aktiivinen umpilähde
	Eläinlääketieteen sädehoitolaite

F	Terveysthuollon röntgenkuvauslaite (muu kuin hammasröntgentoiminnassa käytettävä panoraamatomografialaite tai hammasröntgenlaite, jolla kuvataan suun sisään asetettavalle kuvailmaisimelle), jonka käytöstä potilaalle aiheutuva efektiivinen annos on suurempi kuin 100 mSv tai paikallinen tai elimen absorboitunut annos on suurempi kuin 10 Gy:tä ¹⁾
	Avolähteet laboratoriossa, kun kerralla käsiteltävä radioaktiivisen aineen aktiivisuus on suurempi tai yhtä suuri kuin $k \cdot 10\,000$ -vapaaraja ²⁾
G	Sädehoidon röntgenpintahoitolaite
H	Sädehoidon yksienerginen kiihdytin, röntgensyvähoitolaite tai jälkilataushoitolaite
I	Sädehoidon monienerginen kiihdytin

¹⁾ Potilaalle yhdestä tutkimuksesta tai toimenpiteestä aiheutuva efektiivinen annos, mukaan lukien säteilyturvallisuuspoikkeamasta aiheutuva säteilyaltistus.

²⁾ Kerroin k määräytyy radioaktiivisen aineen käsittelytavasta seuraavasti: erityisen riskialtis työ $k = 0,1$, käsittely tavanomaisia kemiallisia menetelmiä käyttäen $k = 1$, yksinkertainen käsittely $k = 10$ ja varastointi $k = 100$. Jos laboratoriossa käytetään eri käsittelytapoja, toiminnan maksuluokka määräytyy suurimpaan maksuun johtavan käsittelytavan perusteella.

3. Luonnonsäteilylle altistavan toiminnan valvontamaksu

Luonnonsäteilylle altistavan toiminnan valvontamaksu peritään vain, jos toiminta edellyttää 148 §:n mukaan turvallisuuslupan.

Valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta. Jos turvallisuuslupa kattaa useamman kuin yhden toiminnan, valvontamaksu määräytyy laskemalla yhteen kaikki lupaan liittyvät toiminnan maksuluokan mukaiset perusmaksut.

Toiminnan maksuluokka määräytyy toiminnasta seuraavasti:

Toiminnan maksuluokka	Toiminta
H	Ilmailun harjoittaminen
I	Toiminta, jossa työntekijät altistuvat radonille
	Toiminta, jossa työntekijät altistuvat muulle luonnonsäteilylle kuin radonille tai avaruussäteilylle
G	Toiminta, josta aiheutuu radioaktiivisten aineiden päästöjä ympäristöön

4. Ionisoimattoman säteilyn käytön valvontamaksu

Ionisoimattoman säteilyn käytön valvontamaksu peritään suuritehoisen laserlaitteen käytöstä säteilylain 167 §:ssä tarkoitetussa toiminnassa.

Valvontamaksu muodostuu toimintakohtaisesta perusmaksusta ja säteilylähdekohtaisesta lisämaksusta.

Toimintakohtainen perusmaksu määräytyy seuraavasti:

Toiminnan maksuluokka	Toiminta
A	Suuritehoisen laserlaitteen käyttö (sisältäen yhteen paikkaan kiinteästi asennetun suuritehoisen laserlaitteen käytön)

Säteilylähdekohtainen lisämaksu määräytyy säteilylähteestä ja sen käytöstä seuraavasti:

Säteilylähteen maksuluokka	Säteilylähde
E	Siirrettävä suuritehoinen laserlaitteisto